

* نام کتاب: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی توسعه روستایی

* مؤلف / مترجم: دکتر مصطفی ازکیا

* ناشر: اطلاعات

* نوبت و محل چاپ: تهران، چهارم

* سال نشر: ۱۳۷۴

۱- مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی توسعه روستایی

این اثر جزء منابع فرعی درس جامعه‌شناسی توسعه و جامعه‌شناسی روستایی در مقطع کارشناسی و پژوهشگری علوم اجتماعی و سمینار جامعه‌شناسی روستایی در مقطع کارشناسی ارشد است.

از جمله آثار مشابه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- توسعه روستایی، اولویت، اولویت علوم انسانی و مطالعات فرهنگی / مصطفی ازکیا

بخشی به فقرا

- جامعه‌شناسی توسعه و توسعه علوم انسانی / مصطفی ازکیا

نیافتگی روستایی

- مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی روستایی

- جامعه‌شناسی توسعه روستایی

- جامعه‌شناسی توسعه و توسعه نیافتگی

روستایی

چی بی. چیتامبار

عبدالعلی لهسایی زاده

آندره گوندر فرانک

الف) بررسی شکلی

این اثر از دو بخش تألیفی و ترجمه‌ای تشکیل شده است. اگر چه متن در بخش‌هایی نظیر فصل چهارم، پیچیدگی‌هایی در زمینه فنی و روش شناختی دارد اما در مجموع می‌توان سراسران را روان و رسا توصیف نمود. با وجود این میزان روانی و رسایی در بخش‌های تألیفی بیش از بخش‌های ترجمه‌ای، به‌ویژه فصل سوم است.

قواعد ویرایشی و نگارشی تا حدی قابل قبول است. اما پیدا است که ویراستار این اثر حرفه‌ای نبوده است. حروف نگاری کتب درسی معمولاً درشت است از این رو شایسته است که این اثر نیز با حروفی درشت تر نگارش یابد صفحه آرایی با توجه به نبود عکس و طرح در متن کیفیت بالایی ندارد و طرح روی جلد هم فاقد هر گونه ویژگی خاصی است.

کتاب حاوی پیش‌گفتار، مقدمه فصول، فهرست تفصیلی مطالب و جدول است، لیکن، فاقد تصاویر، خلاصه فصول، خلاصه کلی، فهرست اعلام، فهرست موضوعی، فهرست منابع و کتاب‌شناسی است.

ب) بررسی محتوایی

مؤلف کتاب اصطلاح‌های تخصصی مرتبط با توسعه روستایی را به نحوی مطلوب به کار گرفته است و معادل سازی تخصصی اثر از دید انتقال معنا و درک مطلب کیفیتی مطلوب دارد.

از اشکالات این اثر عدم استفاده از ابزارهای علمی هم‌چون: طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون آمار، مقایسه و... برای تفهیم موضوع است که به‌عنوان یک منبع درسی سبب کاهش کیفیت اثر شده است. از برخی مفاهیم مهم هم‌چون توسعه روستایی، که عنوان کتاب هم از آن گرفته شده در سراسر اثر تعریف دقیق و روشن به عمل نیامده هم‌چنین نقد دو نظریه عمده

توسعه، یعنی نوسازی و وابستگی، ارتباطی مستقیم با بحث توسعه روستایی ندارد. اثر حاضر با سر فصل‌های شورای عالی برنامه ریزی تطابق کامل ندارد. برای نمونه جامعه‌شناسی روستایی و شهری تعریف و مقایسه شده است؛ اما تلاش مؤلف بر این بوده که در بخش سوم کتاب که اختصاص به توسعه روستایی در ایران دارد در قالب طرح بحث اصلاحات ارضی تا اندازه‌ای به سرفصل‌های مذکور نیز بپردازد.

بانک جهانی هر سال گزارش توسعه جهان را منتشر می‌نماید که می‌توان از آخرین گزارش آن برای به روز نمودن داده‌های کتاب استفاده نمود. دو نکته برجسته در این اثر بیان نظریه‌های توسعه مربوط به توسعه روستایی هم‌چون «نظریه خرده فرهنگ دهقانی»؛ «نظریه به محدودی» و دیگری «بیان الگوهای توسعه روستایی» و نقد آنها است که طبقه‌بندی سودمندی از راهکارهای موجود در این عرصه ارائه داده است.

هریک از فصول از نظم منطقی مناسب برخوردار است؛ اما در کل اثر به واسطه استفاده از ترجمه و طرح مباحثی که ارتباطی مستقیم با موضوع کتاب ندارد به‌ویژه در فصل دوم، با عنوان انقلاب سبز، تا اندازه‌ای انسجام مطالب از میان رفته است. با توجه به اینکه جامعه روستایی از سال ۱۳۶۴ تاکنون ایستا نبوده و تحولاتی را پشت سر گذاشته، منابع مورد استفاده در اثر جدید نیست. مطالب اصلی مربوط به کشور ایران اختصاص به قبل از انقلاب دارد و سخنی در مورد وضعیت جامعه روستایی پس از انقلاب اسلامی گفته نشده است. پرداختن به مسائل جامعه روستایی پس از انقلاب اسلامی مانند: جهاد سازندگی و تجربه شوراهای اسلامی روستایی و ... سبب غنی‌تر شدن کتاب می‌شود. مراجع مورد استفاده تقریباً در پانوشت بیشتر صفحات کتاب ذکر شده و بررسی مطالب نیز حاکی از تلاش مؤلف برای استفاده از منابع متعدد و استناد برداشت‌های خود به آنها است.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی